

MUSEA STAP VOOR STAP OPEN VOOR EEN BETERE VOLKSGEZONDHEID

Il faut cultiver notre jardin

Op een ogenblik dat de tuincentra weer de deuren openen, duikt overal weer het beroemde citaat op uit Voltaires Candide : “Il faut cultiver notre jardin”. Dat aforisme laat zich echter op meer dan één manier lezen. COVID 19 verplichtte ons om ons fysiek af te sluiten van de buitenwereld en om onze thuisomgeving op te waarderen. Technologie is daarbij een fantastisch hulpmiddel gebleken - en tuinen voor de gelukkigen onder ons ook. Maar de tijd is nu rijp om de symboliek van de evergreen van Voltaire volledig ter harte te nemen. Precies omdat we ons moeten terugplooiën op ons zelf, is er een acute nood aan veilige en inspirerende omgevingen die de creatieve mogelijkheden in onszelf helpen ontplooiën.

Safe spaces

Als kwaliteitsvolle publieke ruimtes zijn de musea in België uitstekend geplaatst om die *safe spaces* te bieden voor reflectie, zingeving, vertroosting en ontspanning. Over de unieke waarden die musea voor de samenleving kunnen betekenen, zijn inmiddels bibliotheken gevuld. Het bijzondere in de context van vandaag is echter dat we die kernwaarden waar kunnen maken in tegelijk vrije én veilige ruimtes. De zorg voor kunstwerken en erfgoed houdt hier gelijke tred met de zorg voor het publiek en de *social distancing* die daar vandaag bij hoort.

Door de coronacrisis zijn onze musea sinds 14 maart echter noodgedwongen gesloten voor het publiek, met alle gevolgen vandien voor de werking van onze organisaties op het kruispunt van cultuur, educatie en economie. Daarom werkte de sector achter de schermen aan een exitstrategie uit de quarantaine. We vinden het belangrijk dat de heropening van onze musea stap voor stap en gecoördineerd verloopt, in nauw overleg binnen de sector en met de bevoegde instanties. De veiligheid van onze bezoekers, ons personeel en onze collecties staat daarbij centraal. Een uitgangspunt dat we ook terugvinden in de exitplannen van andere landen - eerst in Azië en nu ook in Europa - waarbij musea van meet af aan geïntegreerd werden. Zo zien we dat de musea in enkele Duitse Länder heropenen voor einde april, terwijl collega's in Oostenrijk en Zwitserland zich opmaken voor een herlancering op respectievelijk 18 mei en 8 juni. Precies vanwege de grote controle die

musea kunnen bieden rond bezoekersmanagement en publieke parcours, nemen zij daarbij vaak een vooruitgeschoven positie in als testomgeving voor de ruimere cultuur- en vrijetijdssector.

Zevenpuntenplan

De Brusselse, Vlaamse en Waalse musea engageren zich op korte termijn tot de realisatie van het volgende zevenpuntenplan. **De instap in dit basisplan is voor een eerste reeks van musea technisch mogelijk vanaf 18 mei; andere musea ronden hun voorbereidende technische, bestuurlijke en organisatorische stappen af in de daaropvolgende weken.** De lijst van Belgische musea die op 18 mei collectief heropenen kan bekend worden gemaakt tegen einde april.

Onderstaande zeven engagementen moeten gezien worden als een hygiënisch minimum dat de musea op het terrein kunnen waarborgen. Omdat elke speler in een geheel eigen omgeving opereert, maakt ieder museum voor zichzelf ook werk van een uitgebreid individueel plan met bijkomende maatregelen. Richtinggevend daarbij is de specificiteit van de locatie. Deze plannen kunnen op de websites van de musea publiek worden gemaakt.

1 - De musea staan in voor een **strikte controle van een maximum aantal bezoekers per tijdsblok**. Dit aantal hangt af van de vloeroppervlaktes in het museumcomplex en de specifieke lay-out ervan in meerdere grotere en kleinere ruimtes. In overeenstemming met de richtlijnen voor supermarkten gaan we uit van maximum 1 persoon per 15 m². Dit laat toe om een veilige afstand van 1,5 meter tussen bezoekers te handhaven.

2 - Om het aantal mensen per volume en tijdsblok strikt onder controle te houden zetten musea een uitgebreid scala van middelen in, rekening houdend met de eigen diensten en voorzieningen. Deze kunnen variëren **van “slots” via het eigen online ticketingsysteem tot telefonische reservaties bij de balie**. De museumsector kijkt daarbij ook naar het potentieel van eventuele collectieve applicaties. Bij de heropening zal in ieder geval worden gecommuniceerd dat vooraf reserveren sterk aanbevolen is. Bezoekers die toch ter plaatse hun ticket willen kopen wordt gevraagd zich vooraf goed te informeren over de beschikbaarheid en om maximaal cashloos te betalen.

3 - De musea stellen voor om de heropening stap voor stap te laten verlopen in overleg met de Nationale Veiligheidsraad. In deze aanpak **beperken én spreiden** we het aantal bezoekers. Op die manier garanderen we voldoende fysieke (en mentale) ruimte voor bezoekers, zonder wachtfiles aan de ingang of ellebogenwerk voor werken of in smalle museumgangen.

Tijdens de eerste fase van de heropening - met 18 mei als voorgestelde startdatum - richten musea zich exclusief tot **individuele bezoekers**. Bezoek samen met huisgenoten (bijv inwonende kinderen) is daarbij in principe mogelijk. Een belangrijke randvoorwaarde is dat de richtlijnen inzake noodzakelijke verplaatsingen versoepeld worden: ze zouden moeten toelaten dat transport voor museumbezoek legitiem is.

De volgende onderdelen van de reguliere museumwerking kunnen pas in een latere fase worden opgestart, waarbij de exacte timing en modaliteiten vorm krijgen in overleg met nationale veiligheidsraad:

- Groepsbezoeken
- Groepsevenementen
- Museumcafés
- Zaalverhuur

Voor de heropening van museumshops en museumcafés zullen de musea de richtlijnen volgen die van kracht worden voor de heractivering van de detailhandel en de horecasector.

#4 - Musea bieden het unieke voordeel dat publieksbegeleiders in de onthaalruimtes en de museumzalen kunnen zorgen voor een essentiële “**human factor**”. Deze uitzonderlijke periode gaat gepaard met een uitzonderlijke extra opdracht: deze professionals zullen niet alleen zorg dragen voor voldoende afstand tussen bezoeker en de objecten, maar ook voor voldoende afstand tussen bezoekers onderling. Onze collega's worden uitgebreid gebriefd over de bijkomende maatregelen zodat zij bezoekers maximaal kunnen bijstaan en ook toekijken op de naleving van de aangepaste regels.

#5 - Naar analogie met sommige supermarkten nemen musea de nodige maatregelen **zodat bezoekers elkaar niet kunnen kruisen**, tenzij een veilige afstand kan worden gewaarborgd. Dit zou kunnen leiden tot een verplicht te volgen publieksparcours voor individuele bezoekers.. In de onthaalruimtes organiseert elk museum een systeem van gespreide wachtplekken dat fysieke nabijheid zoveel mogelijk vermijdt. Ook in semipublieke ruimtes waarvoor geen ticket nodig is (binnentuinen enz.) kunnen musea aan gebruikers beperkende maatregelen opleggen.

#6 - Alle musea in België bieden op strategische plaatsen in het museumcomplex aan bezoekers en medewerkers het nodige **beveiligings- en sanitair materiaal** aan in overeenstemming met de voorschriften van de Nationale Veiligheidsraad en de praktijken binnen de ruimere cultuur- en

vrijtijdssector. Dit heeft ook het psychologische voordeel dat mensen weten wat ze mogen verwachten - en wat van hen verwacht wordt. Alle betalingen gebeuren prioritair met elektronische middelen, bij voorkeur "contactless". De nodige sanitizers worden aangebracht zodat instrumenten voor publieksbemiddeling (touchscreens, toepassingen met trekladen, tablets, ...) veilig kunnen worden gebruikt. Toegang tot vestiaires wordt hetzij onmogelijk, hetzij gereguleerd door museum personeel dat toeziet op social distancing. Musea communiceren over al deze maatregelen helder op de eigen website..

#7 - De musea zullen alle andere huidige en toekomstige door de overheid **opgelegde maatregelen strikt volgen**, zoals bijvoorbeeld een eventueel verplichte veiligheidscontrole.

Personeelszorg

Als verantwoordelijke werkgevers engageren de musea zich ertoe om alle richtlijnen van de overheden met het oog op de veiligheid van werknemers secuur op te volgen. Specifiek voor de museumsector gaat daarbij extra aandacht naar mogelijke ingrepen als mondkapjes, plexischermen bij contactpunten (bijv onthaalbalies). Elk museum werkt hiervoor een plan uit dat rekening houdt met de specificiteit van de eigen publieke accommodaties en de werkplaatsen van de organisatie.

Kritische randvoorwaarde

Een herlancering van de musea moet in eerste instantie worden gezien als een essentiële bijdrage tot de - geestelijke - volksgezondheid, maar bevat ook een belangrijke economische dimensie. Musea, die om welke reden dan ook niet in de mogelijkheid verkeren om bovenstaande maatregelen integraal toe te passen, dienen gesloten te blijven en moeten nog steeds een beroep kunnen doen op de economische noodmaatregelen door overmacht (o.m. toegang tot tijdelijke werkloosheid). Musea, die wel al de deuren op een kier kunnen zetten voor een eerste publiekssegment van individuele bezoekers, zijn zelf ook nog steeds zwaar geïmpacteerd en mogen hierdoor evenmin uitgesloten worden van dezelfde maatregelen. Bijzondere aandacht moet tenslotte blijven gaan naar die aspecten van de werking die niet op korte termijn kunnen worden gereactiveerd (financiële compensaties voor concessionarissen, museumgidsen, freelancers, ...).

Brussels Museums -

Pieter Van der Gheynst

ICOM België Vlaanderen - ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles -

Sergio Servellón - Alexandre Chevalier

Musées et Société en Wallonie

Clément Lalot

Vlaams Museumoverleg

Patrick Allegaert

Overleg Regionale Musea

Thomas Ameye